

فصل نهم

فساد، تقلب و تخلف گسترده مالی

«هر خلافی که فکر کنید، در عراق اتفاق افتاده است.» ویلیام مک کوی، ژنرال

آمریکایی (۱)

ویلیام مک کوی

اندکی پس از فتح بغداد، فرماندهان و رهبران سیاسی ایالات متحده، اعلام کردند برنامه گسترده بازسازی عراق، آغاز می‌شود. هدف از این برنامه، بازسازی ویرانی‌های جنگ و بالابردن سطح رفاه در عراق، بیان شده بود. پرزیدنت بوش، این برنامه را با طرح مارشال در اروپا، پس از جنگ جهانی دوم مقایسه کرد. [طرحی که بر اساس آن، ایالات متحده به کشورهای جنگ‌زده اروپایی، کمک می‌کرد تا ویرانی‌های بازمانده از جنگ دوم جهانی را از بین برده و به سمت پیشرفت و توسعه حرکت کنند. مبدع این طرح، ژنرال مارشال آمریکایی بود. هدف از این طرح، جلوگیری از نفوذ کمونیسم در کشورهای اروپای غربی بیان شده بود. م] اشغالگران، میلیاردها دلار از درآمد نفت عراق و میلیاردها دلار کمک مالی ایالات متحده را برای تأمین مالی هزاران پروژه مختلف، اختصاص دادند. اما فساد، کلاهبرداری و دزدی، این برنامه‌ها را مختل کرده و در نتیجه، سرمایه‌گذاری‌ها، بیشتر در پیگیری اقدامات «امنیتی» سری، صورت گرفت. از نخستین روزهای تشکیل دولت موقت ائتلاف، تخلفات مالی در این دولت شروع شد. با وجود آن که مشاورین و مقامات دولت ایالات متحده، وجود این تخلفات را انکار می‌کنند، اما تخلفات گسترده در عراق، همچنان ادامه دارد. گسترش فساد مالی، حرص و آز اشغالگران را آشکار ساخته و در تار و پود نظام جدید، رخنه کرده است. از آنجا که تنها تعداد کمی از متخلفین، تحت پیگرد قانونی قرار گرفتند، فساد مالی مرتباً در حال رشد بوده و این مردم عراق هستند که از نتایج این فساد، رنج می‌برند. (۲)

صندوق توسعه عراق (DFI)

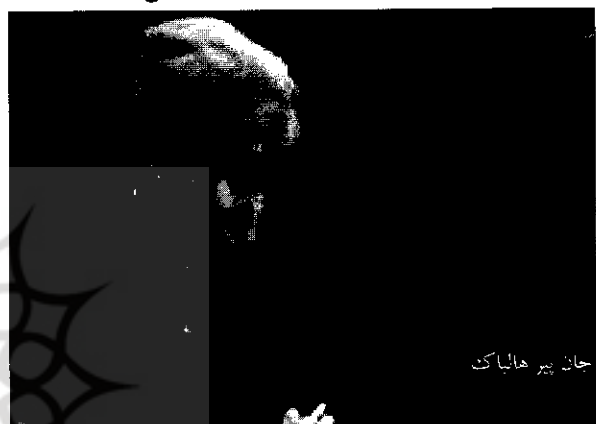
در ۲۲ می ۲۰۰۳ (۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۲)، شورای امنیت سازمان ملل متحد، دو ماه پس از حمله به عراق، صندوق توسعه عراق (Development Fund for Iraq) را تأسیس کرد. هدف از تأسیس این صندوق، مدیریت درآمدهای نفتی جاری عراق و همین‌طور باقی‌مانده حساب نفت در برابر غذای سازمان ملل بود. اداره این صندوق به اشغالگران واگذار شد. اما شورای امنیت، از آنها (اشغالگران) خواست این صندوق را «به صورت شفاف اداره کنند» به گونه‌ای که «نیازهای انسانی مردم عراق را تأمین کند». (۳) علاوه بر این، شورای امنیت، هیأت نظارت و مشاوره بین‌المللی (International Advisory & Monitoring Board) را برای نظارت بر این صندوق و حسابرسی موارد مصرفی، تشکیل داد.

دولت موقت ائتلاف تحت رهبری آمریکا، در آغاز کار کنترل کامل این صندوق را در دست داشت. (۴) مقامات دولت ائتلاف، در طول سیزده ماه اول، ۱۹/۶ میلیارد دلار، یعنی بیش از ۹۰ درصد پس‌انداز صندوق را خرج کردند. (۵) بعداً حسابرس‌ها، با توجه به قراردادهای بزرگی که در سال ۲۰۰۳، بسته شده بود، متوجه شدند، ۷۴ درصد از این قراردادها با شرکت‌های آمریکایی، ۱۱ درصد بریتانیایی و تنها ۲ درصد با شرکت‌های عراقی، بسته شده است. تقریباً ۶۰ درصد قراردادها با شرکت ساختمان‌سازی آمریکایی هالیبرتون، بسته شده بود. این قراردادها اکثراً با اعمال نفوذ و سوءاستفاده مقامات دولت ائتلاف بسته شده بودند. (۶) بیلان مالی این قراردادها با مبهم است و یا این که اصلاً چنین بیلاتی وجود ندارد. (۷)

در ۲۸ ژوئن ۲۰۰۴ (۷ تیر ۱۳۸۳)، با انحلال دولت موقت ائتلاف، مدیریت صندوق توسعه عراق به دولت موقت عراق و جانشینانش واگذار شد. (۸) با این وجود، همچنان چگونگی برداشت از صندوق توسعه عراق، در ابهام باقی ماند. تا فوریه ۲۰۰۵، وزارت دارایی عراق، هیچ واحد حسابرسی برای این صندوق، ایجاد نکرد. در پایان سال ۲۰۰۶ نیز، برای این صندوق حساب مجزایی وجود نداشت، تا نظارت صحیحی بر چگونگی مصرف درآمدهای صندوق، صورت گیرد. (۹) با این که مدیریت صندوق، در ظاهر به عراقی‌ها واگذار شد، اما مشاورین آمریکایی در وزارت دارایی و سایر وزارت‌خانه‌های مربوط به مصرف درآمدهای صندوق، دارای نفوذ گسترده‌ای بوده و هستند. در برخی مواقع، این مشاورین در موارد مصرف صندوق نقش تصمیم‌گیرنده دارند. ایالات متحده مدعی بود، برنامه کمک‌های مالی، «امور زیربنایی» را مسود توجه قرار داده و «کنترل و مدیریت خوبی بر چگونگی مصرف کمک‌ها اعمال می‌شود». (۱۰) با این وجود، همچنان در عراق، فساد و تخلفات مالی، در حال افزایش است. (۱۱)

تضعیف و جلوگیری از نظارت شورای امنیت

هیأت نظارت و مشاوره بین‌المللی (IAMB)، که توسط شورای امنیت تأسیس شده بود، ابزاری برای حسابرسی در پروژه‌های بازسازی عراق، به‌شمار می‌رفت. اما ایالات متحده، هر کاری انجام داد تا اقتدار این هیأت را تضعیف کرده یا این که جلوی کار آن را بگیرد. اعضای این هیأت، متشکل از بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، بانک توسعه عربی و سازمان ملل، باید برای تعیین «معیارهای ارزیابی» با دولت موقت ائتلاف، مذاکره می‌کردند. درخواست‌های واشنگتن، منجر به ماه‌ها بحث دیپلماتیک و تأخیر در شروع کار هیأت شد. (۱۳) با این که طرف‌های حاضر در این هیأت، در نهایت در اکتبر ۲۰۰۳، بر سر اصول پایه به توافق رسیدند، اما تا دسامبر ۲۰۰۳، هیچ جلسه‌ای تشکیل ندادند و در آوریل ۲۰۰۴، نخستین قرارداد حسابرسی را تکمیل کردند. ده ماه از این قرارداد گذشت، اما کار نظارت شروع نشد. (۱۴)

جان پیر هالباک

با اصرار ایالات متحده، هیأت نظارت، دسترسی الزامی را به اسناد مالی لغو نمود. بدین ترتیب، این هیأت تنها قدرت محدودی برای حسابرسی پیدا کرد و هیچ توان اجرایی یا الزام‌آوری نیز نداشت. (۱۵) علاوه بر این، هیأت، دارای کارکنان دائمی و تمام وقت نبود. بودجه هیأت آن قدر ناچیز بود که کاری بیش از استخدام موقت حسابداران، نمی‌توانست انجام دهد. (۱۶) هیأت، مسئول نظارت بر فروش نفت و ورود و خروج سرمایه از صندوق توسعه عراق بود. با این وجود هیچ اطمینانی وجود نداشت بتواند از افراد درگیر در تخلفات مالی، حسابرسی کند. جان پیر هالباک (Jean Pierre Halbwachs)، رئیس هیأت، در کنفرانس خبری در اواخر سال ۲۰۰۵، گفت: «ما قدرت اقدامی فراتر از تعاریف کاری خود نداریم.» (۱۷) عضو دیگری از این هیأت تأیید کرد هیأت برای کشف تخلفات تشکیل نشده بود و در نتیجه هیچ تخلفی پیدا نکرد. (۱۸)

هنگامی که تیم حسابرسی هیأت نظارت و مشاوره بین‌المللی در بهار ۲۰۰۴، وارد بغداد شد، با برخورد سرد مقامات، مواجه شد. چند هفته طول کشید تا سرانجام حسابرسان بتوانند وارد «منطقه سبز» شوند. تمام اسناد دولت موقت ائتلاف، در این منطقه قرار داشت. سرانجام هم حسابرسان به دلیل سانسور شدید مقامات دولت موقت ائتلاف، دست خالی برگشتند. (۱۹) هیأت نظارت، نخستین گزارش حسابرسی خود را در اواسط ژوئیه ۲۰۰۴، منتشر کرد. این زمان در حقیقت، چهارده ماه پس از آن بود که هیأت نظارت بین‌المللی، تشکیل شده بود. در نتیجه، نخستین گزارش حسابرسی هیأت، زمانی منتشر شد که پیش از آن، دولت موقت ائتلاف، منحل شده بود.

اعضای هیأت، بارها از عدم همکاری مقامات عراقی و آمریکایی در تحویل اسناد، شکایت کردند. آنها گفتند، اسناد مربوط به نقل و انتقالات

مالی بزرگ، در اختیارشان قرار نگرفته و در کل، مقامات مسئول، با آنها همکاری نمی‌کنند. آنها همچنین از روند غلط صدور بخشنامه‌ها، سوابق استخدامی مشکوک و بخصوص درآمدهای نفتی ثبت نشده، شکایت داشتند. (۲۰) دیده‌بان درآمد عراق (Iraq Revenue Watch)، یک NGO آمریکایی، فرایندهای مالی عراق را با دقت بررسی کرده و جزئیات آن را در خبرگزاری‌ها منتشر کرده است. با این وجود، شورای امنیت چشم خود را بسته و هیچ عملی در جهت حفاظت از «نیازهای انسانی مردم عراق»، انجام نمی‌دهد.

بودجه‌های اختصاصی ایالات متحده برای بازسازی عراق

دولت ایالات متحده، در «بازسازی» عراق، سرمایه‌های هنگفتی خرج کرده است. در سال ۲۰۰۳، کنگره آمریکا، ۲۱ میلیارد دلار برای تأسیس صندوق بازسازی و بازسازی عراق (Iraq Reconstruction & Rehabilitation Fund, IRRF)، اختصاص داد. (۲۱) علاوه بر این، دولت ایالات متحده، ۱۱ میلیارد دلار از بودجه وزارت دفاع آمریکا را به صندوق نیروهای امنیتی عراق (Iraq Security Forces Fund, ISFF)، اختصاص داد. (۲۲) با بودجه ۶ میلیارد دلاری که برنامه پاسخ فوری فرماندهان (Commanders' Emergency Response Program, CERP)، به عراق اختصاص داد، مجموع سرمایه‌های اختصاصی ایالات متحده به ۳۸ میلیارد دلار رسید. (۲۳) اکثر این سرمایه‌ها در عراق مصرف شده‌اند و مقادیر کمی از آنها نیز به بخش‌های غیر امنیتی، اختصاص داده شده‌اند. (۲۴)

استوارت بائن

استوارت بائن (Stuart Bowen)، از اکتبر ۲۰۰۴ به بعد، بازرس ویژه بازسازی عراق بوده که عملکرد صندوق بازسازی و بازسازی عراق را تحت نظر داشته است. بائن، پیش از این سمت، بازرس ارشد دولت موقت ائتلاف بود. بائن دارای حق دسترسی نامحدود به اسناد مالی و قدرت اجرایی برای ریشه‌کنی فساد مالی بوده است. با وجود این که بائن، تحت حمایت بوش است، دائماً منتقد سیاست‌ها و اقدامات کاخ سفید در عراق بوده است. او در سال ۲۰۰۶، دارای ۵۵ حسابرس، بازرس و کارآگاه بود. چندین قرارداد غیرقانونی را در طول مدت کار خود، افشا و به کنگره آمریکا ارائه کرده است. همچنین موارد تخلف را برای رسیدگی به دایره رسیدگی به جرایم، گزارش کرده است. دولت بوش، در تلاشی ناموفق در پاییز ۲۰۰۶، تلاش کرد دفتر بائن را تعطیل کند. (۲۵) تا اینجا به نظر می‌رسد، بازرس ارشد، وکیل شجاع معهدی است. اما در حقیقت، بائن دارای محدودیت‌های کاری تعریف شده‌ای بوده است. با وجود کارهای بسیاری که انجام داده، از بررسی عملکرد پیمانکاران بزرگ، بازرسی نقش مقامات بلندپایه دولت بوش و با افشای رسوایی‌های مالی پشت پرده پروژه‌های «امنیتی»، ناتوان بوده است.

ناپدید شدن درآمدهای نفتی

از مارس ۲۰۰۳، تاکنون (مسی ۲۰۰۷)، میلیاردها دلار از تولیدات نفتی حیاتی عراق ربوده شده و به خارج از کشور قاچاق شده است. مقامات ائتلاف و دولت عراق، در کمال تعجب، هیچ کاری برای مقابله با قاچاق نفت، انجام نداده‌اند. (۲۵) قاچاقچیان نفتی، علاوه بر نفت خام، فرآورده‌های نفتی پالایشگاه‌ها را نظیر گازوئیل و بنزین نیز ربوده‌اند. این در حالی است که دولت عراق باید برای جبران کمبودهای خود در زمینه فرآورده‌های نفتی، این تولیدات را از خارج وارد کرده و با سوسیدهای بالایی به فروش برساند. اگرچه ستیزه‌جویان هم گاهی به محموله‌های نفتی حمله می‌کنند، اما بخش عمده تلفات نفتی به دلیل فساد مالی مقاماتی است که نظام نفتی عراق را کنترل می‌کنند. در این فساد، مقامات عراقی تنها نیستند، برخی از مقامات آمریکایی هم در کنار عراقی‌ها به ربودن و قاچاق نفت، می‌پردازند. در نبود دستگاه‌های اندازه‌گیر جریان نفت، کار قاچاقچیان نفتی، آسان‌تر شده است. معمولاً جریان نفت، از دهانه چاه تا پالایشگاه و از آنجا تا پایانه‌های صادراتی، به‌طور گسترده‌ای کنترل و اندازه‌گیری می‌شود. اما در حال حاضر، تأسیسات نفتی عراق، فاقد چنین دستگاه‌های اندازه‌گیری است. در نتیجه، نظارت بر جریان نفت خام یا فرآورده‌های پالایشگاهی یا ردیابی اقدامات قاچاقچیان، غیر ممکن است.

مایک موریس (Mike Morris)، متخصص صنایع نفتی، که با وزارت خارجه ایالات متحده در بغداد همکاری می‌کند، می‌گوید: «صنایع نفتی عراق، مانند سوپرمارکتی است که صندوق‌دار نداشته باشد. (۲۶)» در پایانه‌های صادراتی، دهانه چاه‌ها و نه در شبکه خطوط لوله نفتی عراق، هیچ سیستم اندازه‌گیری‌ای وجود ندارد. (۲۷) موریس تخمین می‌زند که: «روزانه بین ۲۰۰۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰۰ بشکه نفت، ثبت سند نمی‌شود. (۲۸)»

دولت موقت ائتلاف، توانایی نصب سیستم‌های اندازه‌گیری را در تأسیسات نفتی عراق داشت، اما چنین نکرد. مشاورین دولت موقت ائتلاف، به برمر و گروهش درباره مسئله

اندازه‌گیری جریان نفت، هشدار داده بودند، اما آنها (برمر و همکارانش) مرتباً عملیات نصب این سیستم را به تأخیر انداختند. (۲۹) هیأت نظارت بین‌المللی، در گزارش‌های خود به این خطا (تأخیر در نصب سیستم‌های اندازه‌گیری) اشاره کرد، با این وجود نه سازمان بازاریابی نفت ملی عراق و نه مقامات آمریکایی، در این زمینه، توضیح قانع‌کننده‌ای ارائه نکردند. (۳۰) حساب‌سان هیأت نظارت بین‌المللی، تذکر دادند که حتی در پایانه‌های صادراتی، هیچ سیستم اندازه‌گیری فعالی وجود ندارد، در نتیجه ارزیابی حجم یا ارزش صادرات نفت خام عراق، غیرممکن است. (۳۱) مقامات مسئول، بارگیری تانکرهای نفتی و خروج بی‌حساب صدها هزار بشکه نفت را نادیده گرفته‌اند.

وزارت نفت عراق، گزارش می‌دهد؛ صدها قایق کوچک، نفت خام و فرآورده‌های پالایشگاهی عراق را از طریق شسط‌العرب (اروند رود)، قاچاق می‌کنند. (۳۲) این قاچاقچیان درست در محل استقرار نیروی دریایی ایالات متحده و منطقه تحت کنترل نیروهای بریتانیایی، فعالیت می‌کنند. وزارت نفت عراق، برآورد کرده است قاچاق فرآورده‌های پالایشگاهی از قبیل بنزین و گازوئیل، فقط در سال ۲۰۰۵، ۸۰۰ میلیون دلار به دولت عراق، ضرر وارد کرده است. (۳۳) این در حالی است که ضرر ناشی از قاچاق نفت خام، بسیار بیشتر از این است. نشریه صنعتی پلاتز اوایل گرام (Platt's Oil gram)، تلفات نفتی عراق را برابر ۳ میلیارد دلار در سال، برآورد می‌کند. (۳۴) گروه تحقیق عراق (بیکر-هامپلتون)، میزان نفت ربوده شده عراق را، ۱۸۰ میلیون بشکه در سال ۲۰۰۶، عنوان کرد. در همین حال، اداره حسابرسی دولتی عراق، این میزان را ۱۱۰ میلیون بشکه در سال، برآورد کرده است. در نتیجه، به اقتصاد عراق، نزدیک به ۵/۵ میلیارد دلار در سال، ضرر وارد می‌شود. (۳۵)

علی‌رغم این مسائل، داستان سیستم اندازه‌گیری جریان نفت عراق، همچنان در ابهام باقی مانده است. هالباک، رئیس هیأت نظارت بین‌المللی، در ژوئیه ۲۰۰۴، به شورای امنیت گفت؛ به‌زودی در تأسیسات نفتی عراق، سیستم‌های اندازه‌گیری نصب می‌شود. قرارداد نصب این سیستم‌ها، نخست با هالیبرتون و سپس با شرکت پارسونز، بسته شد. با این وجود، کار نصب این سیستم‌ها، تا مارس ۲۰۰۶، آغاز نشد. (۳۶) در این زمان بود که شرکت پارسونز، به عنوان مسئول تأخیر جدی در نصب سیستم‌ها معرفی شد. (۳۷) قرارداد آن به شرکت مهندسی کرپس (Corps)، واگذار شد. شرکت کرپس اعلام کرد؛ تا اواسط سال ۲۰۰۷، سیستم‌های اندازه‌گیری در پایانه نفتی بصره، نصب خواهد شد. (۳۸) اما همچنان سرنوشت سیستم‌های اندازه‌گیری سایر بخش‌های تأسیسات نفتی عراق، در ابهام است و در این تأسیسات، هیچ طرح فوری برای نصب این سیستم‌ها، در دست اجرا نیست. (۳۹)

هوایماهای باربری حامل اسکناس‌های نفتی

اشغالگران، در مدیریت و نظارت بر مصرف درآمدهای نفتی عراق نیز سهل‌انگاری کرده‌اند. برمر و دولت ائتلاف، در اقدامی غیرقانونی، ۱۲ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی عراق را به صورت اسکناس‌های آمریکایی از صندوق توسعه عراق، خارج کرده

و به بانک فدرال رزرو (Federal Reserve) نیویورک، منتقل کردند. سپس؛ این پول‌ها از طریق هوایماهای باربری هرکولس ۱۳۰-C نیروی هوایی ایالات متحده، برای مصرف در پروژه‌های بازسازی، مدیریتی و خدماتی عراق، روانه بغداد شد.^(۴۰)

حسابرسی دقیق چنین تبادلات مالی گسترده‌ای، مشکل و تقریباً غیر ممکن است. شاید در نخستین روزهای اشغال عراق، استفاده گسترده از این پول‌ها اجتناب‌ناپذیر بود، اما دولت موقت ائتلاف، می‌توانست در ماه‌های بعد، برای رفع هرگونه ابهام، حسابرسی، سیستم‌های نظارتی و کانال‌های بانکی دقیقی را ایجاد کند. با این وجود، دولت ائتلاف، همواره بر مخارج جاری خود می‌افزود. مقامات دولت موقت ائتلاف، در آخرین هفته عمر این دولت، چهار میلیارد دلار اسکناس؛ از نیویورک به بغداد منتقل کردند. این پول قرار بود به یکباره صرف مخارج دولت موقت ائتلاف، در آخرین روزهای عمرش شود.^(۴۱) ۲۴ ژوئن ۲۰۰۴ (۳ مرداد ۱۳۸۳)، روزی تاریخی برای بانک فدرال رزرو بود، زیرا در این روز بیشترین مبادلات مالی این بانک در طول تاریخ فعالیتش اتفاق افتاد. حجم این مبادلات برابر ۲/۴ میلیارد دلار بود و صرف هزینه‌های دولت ائتلاف در عراق می‌شد.^(۴۲)

وزن اسکناس‌های منتقل شده به عراق، در فاصله می ۲۰۰۳ تا ژوئن ۲۰۰۴، برابر ۳۶۳ تن بود.^(۴۳) فرانک ویلیس (Frank Willis)، یکی از مقامات ارشد دولت موقت ائتلاف، گفت؛ «عراق، لبریز از پول شده بود. دسته دسته، پول وارد عراق می‌شد. ما با دسته‌های اسکناس ۱۰۰ دلاری، توپ ساخته و با آن فوتبال بازی می‌کردیم. چنان جو احمقانه‌ای حاکم بود، که ما چنین چیزی را در هیچ‌جا و هیچ زمانی، ندیده بودیم.»^(۴۴)

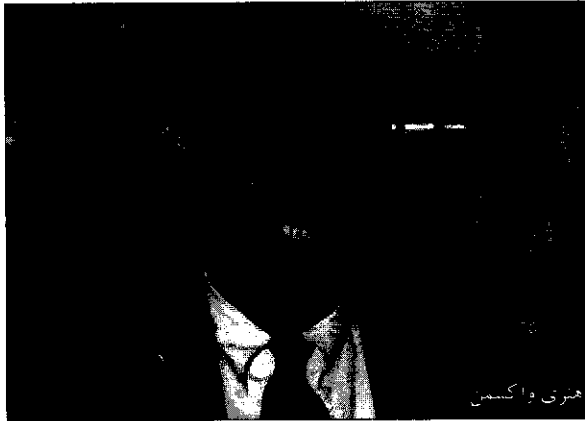
پس از ورود پول‌ها به عراق، دولت موقت عراق، سوابق افرادی را که پول‌ها به آنها تحویل داده شده بود ثبت می‌کرد، اما چیزی درباره هدف از مصرف این سرمایه‌ها ثبت نمی‌شد. برای حسابرسی مصارف صندوق توسعه عراق، با یک شرکت کوچک به نام شرکت سن دیگو، قرار داد بسته شده بود. این شرکت هیچ‌گاه در زمینه حسابرسی فعالیتی انجام نداده بود و در زمینه نظارت و کنترل اسناد مالی هیچ تجربه‌ای نداشت. در نتیجه هیچ نظارتی هم بر سوابق مالی دولت موقت ائتلاف انجام نداد.^(۴۵)

دولت موقت ائتلاف، مجبور بود به جای پس‌انداز درآمدها، سرمایه‌های مالی را به صورت پول و اسکناس نگهداری کند. همین مسئله، برای دزدی و تخلفات مالی، فضای مناسب‌تری ایجاد می‌کرد. پل برمر، حاکم نظامی عراق، ۶۰۰ میلیون دلار پول فاقد سند را نزد خود نگه‌داشته بود. ۲۰۰ میلیون دلار هم در یکی از اتاق‌های کاخ سابق ریاست‌جمهوری عراق قرار گرفته بود. یعنی همان مکانی که دفتر برمر در آن واقع شده بود.^(۴۶)

مأمورین حسابرسی، گزارش دادند؛ «یکی از پیمانکاران، ۲ میلیون دلار پول را در حمام دفتر خود نگه می‌داشت،» «فرد دیگری، ۶۷۸۰۰۰ دلار پول را در چمدانی باز نگهداری می‌کرد.»^(۴۷) یکی از گزارش‌های هیأت نظارت بین‌المللی می‌گوید؛ تنها در یک مورد، ۷۷۴۳۰۰ دلار پول نقد؛ از یک دفتر دولتی سرق شده است.^(۴۸) پیش از آن که دولت موقت عراق، مسئولیت اداره عراق را برعهده گیرد، ۲ میلیون دلار، پول نقد در سامسوتنی به یک پیمانکار داده شد و در موردی دیگر، یکی از مقامات دولت ائتلاف، ۶/۷۵ میلیون دلار، برای مصرف در طول یک هفته دریافت کرد.^(۴۹)

مقامات آمریکایی، میلیون‌ها دلار پول را بین قبایل محلی عراق توزیع کردند.^(۵۰) مقامات دولت موقت ائتلاف، به افرادی که با آنها در کارهایی نظیر جاسوسی همکاری می‌کردند، دسته دسته اسکناس ۱۰۰ دلاری می‌پرداختند.^(۵۱)

۱۰۰۰۰۰ دلار پول نقد؛ به اسم کمک به یک مرکز زنان عراقی، به یکی از شخصیت‌های بلندپایه محلی عراقی داده شد تا در مبارزات انتخاباتی خود از آن استفاده کند.^(۵۲) دولت موقت ائتلاف، در یک مورد ۸/۸ میلیون دلار، پول بی‌سند به وزارت‌خانه‌های عراق داده است، که هنوز هم موارد مصرف آن، مشخص نیست.^(۵۳)

هنری واکسمن

هنری واکسمن (Henry Waxman)، نماینده کنگره ایالات متحده، مبادلات مالی دولت موقت ائتلاف را تا ژوئن ۲۰۰۴، یعنی پایان عمر دولت ائتلاف، بررسی کرد.^(۵۴) پس از آن، هیچ‌کس حاضر نشد درباره نقل و انتقالات مالی از نیویورک به بغداد، گزارشی تهیه کند. یکی از اعضای هیأت نظارت بین‌المللی، در اوایل سال ۲۰۰۷ گفت؛ «نمی‌دانیم پول‌های انتقال داده شده کجا هزینه شده است.»^(۵۵) گزارش‌ها، حکایت دارند هنوز در عراق، چنین نقل و انتقال‌های بی‌حساب و کتابی ادامه دارد.^(۵۶)

ناکارآمدی شدید شرکت‌های بزرگ

دولت ایالات متحده، بسیاری از قراردادهای بازسازی عراق را بدون برگزاری مزایده‌ای معتبر، واگذار کرده است. در نتیجه پیمانکاران، تا آنجا که می‌توانستند، قیمت‌های بالاتری را پیشنهاد می‌دادند.^(۵۷) بسیاری از قراردادها به شرکت‌هایی واگذار شد، که با مقامات دولت بوش دارای روابطی نزدیک هستند. بیشترین قراردادهای عراق با شرکت هالیبرتون، بسته شده است. دیک چنی، معاون رئیس‌جمهور ایالات متحده؛ از شخصیت‌های با نفوذ در این شرکت است و پیش از ورود به کاخ سفید، مدیرعامل این شرکت بود. سپاه مهندسی ارتش ایالات متحده، قراردادی چند میلیارد دلاری را به صورت مخفیانه، به شرکت هالیبرتون واگذار نمود. این در حالی بود که هیچ مزایده‌ای برای واگذاری این قرارداد انجام نشده بود و تمام صورت وضعیت آن را هم خود شرکت هالیبرتون تهیه کرده بود. مأمور ارشد واگذاری قراردادها در پنتاگون، که مسئولیت واگذاری این قرارداد به هالیبرتون را داشت، تلاش کرد تخلف در واگذاری این قرارداد را توجیه کند، اما موفق نشد.^(۵۸)

حتی زمانی که برای قراردادهای عراق، مزایده هم برگزار می‌شود، این مزایده خالی از ابهام نیست. شرکت مشاوره بیرینگ پوینت (Bearing Point)، مسئول تعیین مشخصات یکی از قراردادها بود. پس از تعیین مشخصات، این شرکت؛ مسئول برگزاری مزایده مربوط به آن شد. پیمانکاران مختلف، تنها یک هفته فرصت داشتند پیشنهاد خود را ارائه کنند.^(۵۹) اغلب، دولت ایالات متحده بسیاری از قوانین پیمانکاری خود را در عراق، زیر پا گذاشته است. هیچ نظارتی بر شرکت‌های واگذاری قرارداد آمریکایی صورت نگرفته است. برخی دیگر از شرکت‌هایی که صاحب قراردادهای بزرگ در عراق

شده اند (علاوه بر هالیبرتون و شرکت اقماریش (KBR)، بکتل (Bechtel)، فلور (Fluor)، پارسونز (Parsons) و چندین شرکت مهندسی آمریکایی دیگر بوده‌اند. این شرکت‌ها با پنتاگون دارای روابط نزدیکی هستند و شبکه متنفذی از دوستانشان در دولت ایالات متحده، حضور دارند. برای مثال برخی از قراردادهای مشهور در ذیل آمده است:

- مراکز کمک‌های اولیه، یکی از اجزای اصلی بخش بهداشت عراق است و خدمات پزشکی اولیه را به شهرها و محله‌های عراق، ارائه می‌کند. شرکت پارسونز در مارس ۲۰۰۴، برنده قراردادی به ارزش ۲۵۳ میلیون دلار، برای ساخت ۱۵۰ کلینیک محلی در عراق شد، اما دو سال بعد، در حالی که ۱۸۶ میلیون دلار از بودجه این طرح مصرف شده بود، تنها ۵ کلینیک تکمیل شده بود. این در حالی بود که سپاه مهندسی ارتش ایالات متحده، به عنوان ناظر طرح، با اطلاع از اهمال پیمانکار، هیچ اقدامی نکرده بود. (۶۱)

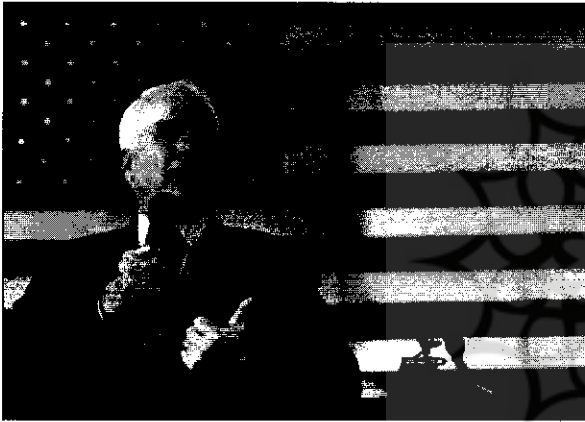

- بیمارستان کودکان بصره، پروژه‌ای بود که ایالات متحده به آن افتخار می‌کرد و از جانب لورا بوش (Laura Bush)، بانوی اول آمریکا و کاندولیزا رایس، وزیر خارجه ایالات متحده پشتیبانی می‌شد. (۶۲) شرکت بکتل به‌عنوان پیمانکار این قرارداد، با دریافت ۵۰ میلیون دلار از صندوق کمک‌های ایالات متحده، متعهد شد این پروژه را تا دسامبر ۲۰۰۵، تکمیل کند. (۶۳) بازرسان پروژه در ژوئیه ۲۰۰۶، متوجه شدند این پروژه از برنامه زمان‌بندی خود عقب است و برای تکمیل به ۱۵۰ تا ۱۷۰ میلیون دلار بودجه نیاز دارد. (۶۴) شرکت دیگری که در چنین طرح‌هایی حضور داشته و آنها را ناتمام گذاشته بود، شرکت پارسونز بود. سپاه مهندسی ارتش ایالات متحده، در نهایت مجبور شد شرکت پارسونز را به دلیل چندین پروژه ناقص، از جمله؛ احداث زندان، ایستگاه آتش‌نشانی و سیستم‌های اندازه‌گیری در پایانه نفتی بصره، از لیست پیمانکاران خارج کند. (۶۵)
- بازسازی تأسیسات نفت عراق، پروژه‌ای بود که مهمترین بخش تأمین مالی این کشور را فعال می‌کرد. تأسیسات نفتی عراق در طول ۱۳ سال تحریم و سه سال جنگ، به شدت آسیب دیدند. شرکت هالیبرتون در قراردادی که هیچ مزایده‌ای برای آن برگزار نشد، در ازای دریافت ۲/۴ میلیارد دلار، مسئول به روز رسانی تأسیسات میدین نفتی عراق شد. هدف از این پروژه؛ افزایش صادرات نفتی عراق و همین‌طور درآمدهای صادراتی این کشور بود. اما این شرکت، نتوانست به صورت صحیح این پروژه را انجام دهد. در ایستگاه تزریق آبی در غرمت علی، در نزدیکی بصره، پمپ‌های قدرتمند جدیدی که کار گذاشته شدند،

لوله‌های فرسوده انتقال نفت را ترکانده و خود پمپ‌ها هم خیلی زود از کار افتادند. این ایستگاه معیوب، آن‌قدر وضعیت بدی پیدا کرد که منجر به آسیب شدید به میدین نفتی در جنوب عراق شد. (۶۶)

- خطوط لوله انتقال نفت الفتح، پروژه نفتی دیگری بود که به هالیبرتون واگذار شده بود. خطوط لوله انتقال نفت در شمال بغداد که رودخانه دجله را قطع می‌کردند، در جریان بمباران پلی در سال ۲۰۰۳، به شدت آسیب دیده بود. شرکت KBR، از شرکت‌های اقماری هالیبرتون، مسئول تعمیر این خط لوله شد. اما این شرکت اصرار داشت به‌جای تعمیر پلی و گذراندن خط لوله از روی آن که تنها ۵ میلیون دلار هزینه داشت، تونلی به ارزش ۷۵ میلیون دلار زیر رودخانه، حفر کند. مهندسی این شرکت ساختار نرم سنگ و شن این منطقه را نادیده گرفتند. این شرکت، پس از مصرف تمام بودجه اعطا شده، پروژه را متوقف و آن را به حال خود رها کرد. (۶۷)

تعداد بسیاری از مهمترین قراردادهای بازسازی عراق، ناتمام مانده‌اند. اگر بر اساس نتایج نهایی پروژه‌ها قضاوت کنیم، باید بگوییم متأسفانه کوچکترین منفعتی برای مردم عراق نداشته‌اند. (۶۸)

کلاهبرداری، دزدی و ارتشا

با سرآزیر شدن صدها میلیون دلار پول نقد، توسط پلی برمر و دولت موقت ائتلاف به عراق، بسیاری از پیمانکاران کوچک و حتی افراد فاقد تجربه، فرصت را برای یک شبه ثروتمند شدن مناسب دیدند. این فرصت‌طلبان، متوجه شدند نیازی به پاسخگویی نیست، پول نقد فراوان است و قانون‌شکنی هم آسان، در نتیجه شروع به کلاهبرداری، دزدی، ارتشا و سایر فسادهای مالی کردند. جان مک کین (John McCain)، سناتور جمهوری خواه از ایالت آریزونا در پاییز ۲۰۰۳، گفت؛ «عراق اکنون مانند شیشه‌ای پر از عسل است که حشرات بسیاری را به خود جذب کرده است. (۶۹)

یک شرکت کوچک آمریکایی به نام کاستر بتلز (Custer Battles)، در قرارداد اولیه تأمین امنیت فرودگاه بغداد و چندین سرویس خدماتی دیگر در این شهر، برنده شد. گزارشی که پس از یک‌سال، توسط این شرکت به دولت ایالات متحده ارائه شد، نشان می‌داد چه مقدار از پول‌ها را حیف و میل کرده‌اند و همین‌طور ۶/۵ میلیون دلار، سر دولت آمریکا کلاه گذاشته‌اند. (۷۰) در مارس ۲۰۰۶، دادگاه حقوقی ایالات متحده، این شرکت را در ۳۷ مورد کلاهبرداری مجرم شناخت. در نهایت مشخص شد که این شرکت، در برخی مکان‌ها چندین بنگاه مالی بی‌هویت تأسیس کرده تا بیلان به ظاهر درستی ارائه کند. این شرکت، از عراق تجهیزات را دزدیده بود و همین‌طور توانسته

بود، الزامات قراردادهای خود را برآورده کند. (۷۱)

در اواخر سال ۲۰۰۳، شرکت بریتانیایی زرولاین (ZeroLine)، برای ساخت ۵۱ خودرو ضد گلوله برای دولت عراق، با دولت موقت ائتلاف قراردادی به ارزش ۸/۴۸ میلیون دلار بست. در این پروژه، دو شرکت دیگر به نام‌های APTx و آلکمی تکنولوژی (Alchemie Technology) نیز حضور داشتند. قرار بود این خودروها در روسیه ساخته شوند. اگرچه بودجه قرارداد، در اواخر سال ۲۰۰۴، از محل صندوق توسعه عراق پرداخت شد، اما این خودروها، هیچ‌گاه تحویل داده نشدند. (۷۲)

برخی از افراد هم در تقلب، پول‌شویی، ارتشا و سایر جرایم دخیل بودند. رابرت استین (Robert Stein)، بازرس و مسئول مالی دولت موقت ائتلاف در حوزه جنوب عراق، قراردادهایی را به ارزش ۸۲ میلیون دلار، در ازای دریافت پول، کالا و سایر موارد رشوه، به دوستان خود واگذار کرد. با وجود آن‌که استین در ازای واگذاری این قراردادها، دو میلیون دلار دزدیده، ۱ میلیون دلار پول نقد و ۶۸۳۰۰۰ دلار جواهرات و... رشوه گرفته بود، اما پیمانکاران، تعداد کمی از پروژه‌ها را به اتمام رساندند. استین در ژانویه ۲۰۰۷، به نه سال حبس محکوم شد. (۷۳) فیلیپ بلوم، همکار استین هم به جرم رشوه دادن به مقامات نظامی و غیرنظامی ایالات متحده، در ژانویه ۲۰۰۷، به زندان محکوم شد. (۷۴)

در همین رابطه؛ سرهنگ بروس هوفنگاردنر (Bruce Hopfengardner)، در توطئه برای دزدی از سرمایه‌های بازسازی عراق، قاچاق و سوءاستفاده جنسی، دست داشت. او در ۲۵ اوت ۲۰۰۶ (۳ شهریور ۱۳۸۵) به دلیل کلاهبرداری و پول‌شویی، مجرم شناخته شد. هوفنگاردنر، ۱۷۵۰۰۰ دلار پول نقد، یک اتمیبل مجلل، موتور سیکلت، دوربین، ساعت بریتینگ (Breitling) و کامپیوتر، از بلوم دریافت کرده بود. (۷۵) سه افسر دیگر به نام‌های سرهنگ کورتیس وایتفورد (Curtis Whiteford)، سرهنگ دبرا هریسون (Debra Harrison) و سرهنگ مایکل ویلر (Michael Wheeler)، به فساد مالی محکوم شدند. این افراد همگی از مأمورین ارشد قراردادها در دولت موقت ائتلاف بودند. آنها به دلیل رشوه‌خواری و دریافت مستقیم پول نقد از دولت موقت ائتلاف، مجرم شناخته شدند. (۷۶)

ما هرگز نخواهیم دانست، در فساد مالی چه تعداد نظامی و غیرنظامی دست داشته‌اند و حجم پول دزدیده شده چقدر بوده است، اما تخلفات گسترده مالی کاملاً روشن است. سرهنگ هریسون، به افسرانی که دستگیرش کرده بودند گفت؛ فکر کرده است حق دارد هر چقدر می‌خواهد، از پول‌ها برداشت کند. (۷۷) همه اینها در حالی انجام می‌شود، که مردم عراق از کوچکترین رفاهی برخوردار نیستند.

هزینه‌های «امنیتی»

میلیاردها دلار از اعتبارات مربوط به بازسازی عراق، به بخش «امنیت» اختصاص داده شدند. هرچه بر فعالیت ستیزه‌جویان افزوده می‌شد، پیمانکاران، برای حفظ امنیت طلب پول بیشتری می‌کردند. در نتیجه، میلیون‌ها دلار صرف احداث ساختمان، استخدام محافظ شخصی برای مقامات، حفاظت از مصالح ساختمانی، تولید وسایل نقلیه ضد گلوله و سایر تجهیزات که برای مقابله با خشونت لازم بود، شد. (۷۸) حفاظت امنیتی که توسط بخش خصوصی ارائه می‌شود، در روز هزینه‌ای بالغ بر ۱۰۰۰ دلار داشته و شرکت‌های پیمانکار امنیتی برای چنین کارهایی مبالغ بالایی دریافت می‌کنند. بازرس ویژه عراق، با بررسی قراردادهای نه پیمانکار، دریافت که مجموع قراردادهای آنها، به تنهایی ۱۲/۵ درصد مجموع کل قراردادهای بسته شده است. همه این شرکت‌ها در بخش امنیتی فعالیت می‌کردند. (۷۹)

واشنگتن، از آغاز سال ۲۰۰۴ به بعد، تصمیم گرفت اولویت‌های سرمایه‌گذاری را در بازسازی عراق تغییر دهد. بیش از ۵ میلیارد دلار از مجموع ۲۱ میلیارد دلار پولی که برای بازسازی عراق، تخصیص داده شده بود، در بخش امنیت سرمایه‌گذاری شد. (۸۰) در این تغییر، ۲ میلیارد دلار از بخش آب و فاضلاب و ۱ میلیارد دلار از بخش نیرو به بخش امنیت، منتقل شد. در نتیجه این انتقال، حجم پروژه‌های در دست اجرا در بخش آب و فاضلاب، به نصف کاهش یافت. (۸۱) بخش عمده این پول‌ها، برای آموزش، تسلیح، احداث زندان‌ها، ساخت کمپ‌ها و لجستیک، جهت ایجاد واحدهای پلیسی، کماندویی و نظامی جدید عراق، اختصاص داده شد. (۸۲)

شرکت پارسونز، برای احداث دانشگاه پلیس بغداد، قرارداد ۷۵ میلیون دلاری بست. این پروژه «مهم‌ترین پروژه امنیت شهری در عراق»، محسوب می‌شد. (۸۳) اما زمانی که در می ۲۰۰۶، نخستین دانشجویان دانشگاه وارد آن شدند، نسبت به شرایط غیرقابل تحمل آن، بسیار اعتراض داشتند. در بازرسی‌ها مشخص شد، فاضلاب توالت‌ها به بخش‌های درونی ساختمان، لبریز می‌شود و فونداسیون در اثر سنگینی طبقات، نشست می‌کند. (۸۴) سرانجام، مهندسین گفتند؛ طراحی ساختمان به قدری معیوب است که بسیاری از ساختمان‌های نوساز باید تخریب شده و ساختمان‌های جدیدی، احداث شوند. (۸۵) ده‌ها پروژه امنیتی دیگر، نظیر احداث ایستگاه‌های پلیس، زندان، پست مرزی و سربازخانه نیز معیوب و مشکل‌دار هستند. (۸۶)

با شتاب گرفتن کار پروژه‌های امنیتی، سیاستمداران و وزارت‌خانه‌های دولتی عراق هم، خواهان اختصاص بخشی از پول‌های صندوق توسعه عراق برای نیروهای خود بودند. در ژانویه ۲۰۰۴، احمد چلبی، سیاستمدار عراقی محبوب پنتاگون، قراردادی ۳۲۷ میلیون دلاری برای تسلیح نیروهای عراقی، با دولت موقت ائتلاف، بست. اما هیچ سلاح، یونیفورم یا کامیونی به نیروهای مسلح عراق، تحویل داده نشد. (۸۷) ژنرال حازم شعلان، وزیر دفاع دولت موقت، ۱/۳ میلیارد دلار برای خرید تانک، هلی کوپتر، وسایل نقلیه نظامی، توپ، نفربر و ماسک برای ارتش عراق، دریافت کرد. تحقیقات نهایی درباره موارد مصرف این پول، نشان داد که در جریان مصرف آن، فساد مالی گسترده‌ای اتفاق افتاده است. (۸۸) پول‌ها از طریق چندین دلال و از حساب‌های مخفی، منتقل می‌شدند و در نتیجه سوابق بسیار کمی درباره موارد مصرف این پول، ثبت شده است.

در ۱۶ می ۲۰۰۵ (۲۶ اردیبهشت ۱۳۸۴)، دادگستری عراق، حکم بازداشت شعلان را صادر نمود. علاوه بر شعلان، حکم بازداشت، زیاد کنان، رئیس تدارکات و بسیاری از دیگر کارکنان وزارت دفاع نیز صادر شد. این بازداشت‌ها مبتنی بر نتایج حاصل از حسابرسی هیأت نظارت ارشد عراق، بود. (۸۹) با این حال، شعلان پس از آن به لندن و امان، تبعید شد. چند وزیر دیگر نیز که در پرونده‌های فساد مالی دست داشتند کشور را به ناچار ترک کردند. (۹۰) علی علاوی، وزیر دارایی دولت موقت عراق، نزدیک به ۸۰۰ میلیون دلار از درآمدهای عراق را دزدیده و ۴۰۰ میلیون دلار را صرف خرید تجهیزات دسته دوم خطرناک کرده بود. (۹۱) قاضی راضی الراضی، بازرس ویژه فساد مالی در عراق، به یک خبرنگار گفت؛ «مستشاران آمریکایی نیز در وزارت دفاع کار می‌کنند. چرا وقتی چنین موارد غیرقانونی را مشاهده می‌کنند، کاری انجام نمی‌دهند؟» (۹۲)

از همه اینها مهم‌تر، سرمایه‌های هنگفتی در تأمین مالی نیروهای امنیتی غیرقانونی و زندان‌های عراقی که در آن زندانیان شکنجه می‌شوند، به کار رفته است. ۱/۴ میلیارد دلار از بودجه بازسازی عراق، صرف عملیات‌های

مخفیانه وزارت کشور عراق علیه سستیزه‌جویان و نادیده گرفتن حقوق بشر توسط این وزارت‌خانه شده است. (۹۶) این پول‌ها، صرف تجهیز، حمل و نقل، آموزش، عملیات و نگهداری نیروهای غیرضروری این وزارت‌خانه شده است. گزارش‌ها نشان می‌دهند این پول‌ها به همراه کمک‌های مالی بریتانیا به وزارت کشور، صرف حمایت از نیروهایی شده است که در اقدامات وحشیانه دست داشته‌اند. یکی از این نیروها، کماندوهای انتظامی ویژه عراق هستند، که مسئول بسیاری از شکنجه‌ها و اقدامات بی‌رحمانه در عراق بوده‌اند. (۹۵) مؤسسه صلح ایالات متحده (US Institute for Peace)، گزارش داد پلیس ملی وزارت کشور عراق؛ «سازمان چهل تکه‌ای است که با سبک کماندویی اداره می‌شود و در واحدهای عملیات ضد سستیزه‌جویی آن، جوخه‌های مرگ فرقه‌گرای عراق، حضور دارند. (۹۶) سرمایه‌ای بالغ بر ۷۳ میلیون دلار از بودجه بازسازی عراق، برای اقدامات مربوط به «دستگیری زندانیان» این وزارت‌خانه، اختصاص داده شده بود. این در حالی بود که همین وزارت‌خانه مسئول شکنجه و آزار و اذیت زندانیان، بوده است. (۹۷) بازرس ویژه عراق، به ندرت این قراردادها را بررسی کرده و همین‌طور بر روند این قراردادها، هیچ نظارت مؤثر علنی و عمومی وجود ندارد.

پاسخگویی

با گذشت چهار سال از اشغال عراق و ادامه فساد مالی در این کشور، پاسخگویی افراد درگیر در این فسادها بسیار کم بوده است. هیأت نظارت بین‌المللی که توسط سازمان ملل تأسیس شده بود، هیچ موردی از کلاهبرداری، دزدی یا فساد را مرتبط با صندوق توسعه عراق پیگیری نکرده است. این هیأت برخلاف وظیفه‌ای که شورای امنیت برعهده آن گذاشته، تاکنون حتی در یک مورد، گزارشی ارائه نکرده که آیا بودجه‌های اختصاص داده شده از صندوق توسعه عراق، «احتیاجات انسانی مردم عراق را برآورده می‌کند یا نه. شورای امنیت، تحت فشار ایالات متحده و بریتانیا، در بررسی این خطاها یا ایجاد ابزارهای قوی‌تر نظارتی، ناکام بوده است. (۹۸)

بازرس ویژه ایالات متحده در عراق، بسیار فعال‌تر از هیأت نظارت بین‌المللی بوده است. او تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۶ (۱۰ دی ۱۳۸۵)، ۸۵ قرارداد را با جزئیات کامل بررسی کرده بود. (۹۹) وی بسیاری از موارد فساد مالی را در حسابرسی‌های خود، به صورت علنی افشا کرده و در ۱ می ۲۰۰۷ (۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۶)، ۲۸ مورد را برای محاکمه به وزارت دادگستری ایالات متحده معرفی نمود. در نتیجه این اقدام، ۱۰ نفر بازداشت و ۵ نفر دیگر تحت تعقیب قانونی قرار گرفتند. (۱۰۰) با این حال، با در نظر گرفتن حجم گسترده کلاه برداری در عراق، این تعداد، بسیار کم است. مهم‌تر از این، بازرس ویژه بازسازی عراق نتوانسته است مقامات بلندپایه دولتی درگیر در فساد مالی را پای میز محاکمه بکشاند. افرادی که در نهایت تحت تعقیب قانونی قرار گرفته‌اند، عمدتاً پیمانکاران جزء یا اشخاصی بوده‌اند که از لحاظ نظامی یا غیرنظامی، رتبه‌های پایینی در زنجیره فرماندهی داشته‌اند.

دولت عراق، چندین ارگان ضد فساد مالی از جمله؛ کمیسیون بیت‌المال، هیأت حسابرسی ویژه، بازپرسان درون وزارت‌خانه‌ها و شورای متحد ضد فساد مالی را تأسیس کرده است. اما این مؤسسات هم قادر به مقابله با فساد مالی رو به گسترش عراق نیستند و علاوه بر این نمی‌توانند موارد فساد مالی پیمانکاران آمریکایی یا سایر کشورهای خارجی را پیگیری کنند.

تخلفات شرکت‌های بزرگی نظیر هالیبرتون، تحت پیگرد قانونی قرار نگرفته است. حتی می‌توان گفت بر کار آنها هیچ نظارت جدی وجود نداشته است. این در حالی است که بسیاری از پروژه‌های آنها دچار نقص و

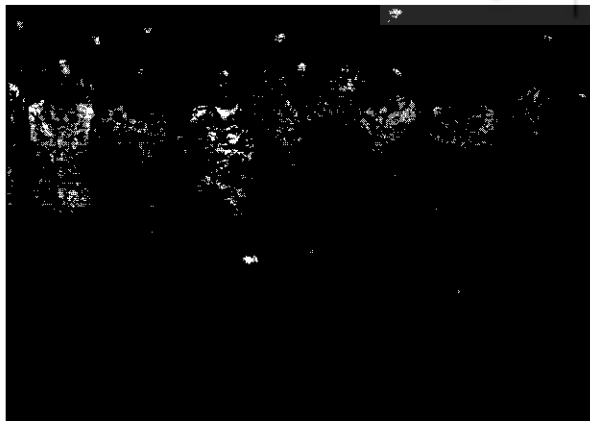
ناکارآمدی گسترده، آشکار و سیستماتیک بوده است. (۱۰۱)

هیچ مقام بلندپایه آمریکایی نظامی یا غیرنظامی، به دلیل کوتاهی واضح در نظارت بر قراردادها یا شرکت در اقداماتی که منجر به فساد مالی شده، تحت تعقیب قرار نگرفته است. در حالی که صدها مشاور آمریکایی در وزارت‌خانه‌های عراق، فعال هستند و بخش عمده‌ای از هزینه بازسازی عراق توسط ایالات متحده تأمین می‌شود، هیچ یک از آنها به دلیل کوتاهی در نظارت صحیح بر روند کارها در این وزارت‌خانه‌ها، برای پاسخگویی فراخوانده نشده‌اند. بازرس ویژه بازسازی عراق در بررسی پروژه‌های مربوط به پلیس عراق، اهمال کرده است. او بدون بررسی موشکافانه این قراردادها، فرض را بر این قرارداد داده بود که این پروژه‌ها کاملاً درست اجرا شده‌اند. (۱۰۲)

دولت واشنگتن نیز هر کاری را که لازم بود انجام داده تا از پاسخگویی فرار کند. «بخشنامه ۱۷» پل برمر در سال ۲۰۰۴، پیمانکاران و نیروهای ائتلاف را از مجازات و بازپرسی براساس قوانین عراق، معاف کرد. (۱۰۳) بخشنامه ۱۳۰۰۳ اجرایی رئیس‌جمهور ایالات متحده در سال ۲۰۰۳، تقریباً تمام شرکت‌های نفتی را از پیگیری حقوقی به دلیل اقداماتشان در عراق، معاف کرد. (۱۰۴) ایالات متحده و بریتانیا، هیأت نظارت بین‌المللی را به گونه‌ای شکل دادند تا ظرفیت حسابرسی کمی داشته باشند و از طرفی فعالیت بازرس ویژه بازسازی عراق را نیز محدود کردند. در نتیجه، شگفت‌انگیز نیست که با توجه به پاسخگویی بسیار کم متخلفین در عراق، این کشور هم اکنون پس از هائیتی، در زمینه فساد مالی، رتبه دوم را در جهان داراست. (۱۰۵)

سخن پایانی

از نخستین روزهای اشغال عراق، ایالات متحده و شرکای اشغالگرش، نظام فساد مالی غیر پاسخگو را در عراق، ایجاد کردند. فرایندهای مربوط به اداره کشور، دادگستری و بازسازی عراق، تحت تأثیر دزدی، کلاهبرداری، ارتشا و تخلفات مالی گسترده، قرار گرفته است. ده‌ها میلیارد دلار از درآمدهای عراق، صرف پروژه‌هایی شده که سرشار از کلاهبرداری بوده‌اند و بسیاری از آنها ناقص و معیوب هستند. با در نظر گرفتن نتایج نهایی این پروژه‌ها، باید گفت کوچکترین منفعتی برای مردم عراق، نداشته‌اند. این تخلفات، نقض آشکار مسئولیت‌های اشغالگران، براساس معاهده ژنو، معاهده سازمان ملل علیه فساد مالی در سال ۲۰۰۳ و قطعنامه‌های شورای امنیت، شورای امنیت و جامعه بین‌المللی باید سریعاً وارد عمل شوند. آنها باید میلیاردها دلار سرمایه دزدیده شده و بر باد رفته را احیا کنند و همین‌طور همه آنها را که مسئولیت اصلی در نقض آشکار این قوانین بین‌المللی داشته‌اند؛ به دست عدالت بسپارند.

Accountability Act, signed into law mandate by PL 109-440, The Iraq Reconstruction Congressional on December 20, 2006, due to public pressure following the November elections.

25-Oil is central to Iraq's economy, accounting for 70% of the country's GDP and more government revenues. James A. Baker III and Lee H. Hamilton et al. "The than 95% of the Books, New York (December 2006) p. 22 Iraq Study Group Report" *Vintage*

26-Robert Riggs, "Meters Cost Iraq Billions in Stolen Oil" *CBS News* (February 8, 2007)

۲۷- همان.

۲۸- همان.

29-See, for example, Rob Collier, "Black Market Drains Iraq Oil: Pentagon Out to Stop Ships Plying Booming Trade" *San Francisco Chronicle* (October 22, 2003). Christian Aid, *Fuelling Suspicion: The Coalition and Iraq's Oil Billions* (June 2004)

30-See first round of IAMB audit reports (July 15, 2004). The issue is noted by Ed Harriman, "Where Has All The Money Gone?" *London Review of Books* (July 7, 2005).

See also Iraq Revenue Watch, Briefing No. 9, *Audit Finds More Irregularities and Mismanagement of Iraq's Revenues* (December 2004)

31-Colum Lynch, "US Won't Turn Over Data for Iraq Audits" *Washington Post* (July 16, 2004)

32-The Iraqi Oil Ministry report notes that enforcement operations led to the seizure of 166 ships in 2006 alone. Iraq Oil Ministry, Office of the Inspector General, *Smuggling Crude Oil and Oil Products: Second Transparency Report* (2006) p. 5

۳۳- همان، ص ۴۲.

34-As cited by Prateep Chatterjee, "Mystery of the Missing Meters" *CorpWatch* (March 22, 2007)

35-Iraq Study Group, *op.cit.* p. 22. The Study Group made its upper range estimate as 500,000 barrels daily, which, based on revenue of \$50 per barrel, would produce a loss of about \$9 billion annually. SIGIR, in its January 2007 report estimates losses from all causes during the period 2004 through 2006 at \$15 billion (*op.cit.* p. 44). For the GAO Report, see James Glanz, "Billions in Oil Missing in Iraq, U.S. Study Finds" *New York Times* (May 12, 2007)

36-"Iraq Oil Metering System Mysteriously Delayed" *Reuters* (February 9, 2006); Irwin Arieff, "Work Set on Oil Metering System" *Reuters* (March 25, 2006)

37-Chatterjee, *op.cit.* SIGIR is expected to issue a report on the metering in mid-2007.

38-US Army Corps of Engineers, *ABOT Isolation Spools Installed Ahead of Time* (January 20, 2007). The article says that there will be 14 new meters and 10 rebuilt meters on the site as part of a \$55 million project.

39-The Iraqi government has said in 2007 that it is in discussions with Shell to do this work.

40-US House of Representatives, Committee on Government Reform, Minority Staff, *Rebuilding Iraq: U.S. Mismanagement of Iraqi Funds* (June, 2005) p. 10

۴۱- همان، ص ۴۲.

۴۲- همان، ص ۴۳.

۴۳- همان، ص ۴۰.

44-Callum Macrae and Ali Fadhil, "Iraq Was Awash in Cash. We Played Football with Bricks of \$100 Bills" *Guardian* (March 20, 2006)

45-US House of Representatives, *op.cit.*, p. 16

46-Harriman, "Where Has All The Money Gone?" *op.cit.*

47-Tim Reid, "How US Lost Billions in Wild West Gamble to Rebuild Iraq" *Times, London* (January 26, 2006)

48-Iraq Revenue Watch, Briefing No. 9, *Audits Find More Irregularities and Mismanagement of Iraq's Revenues* (December, 2004)

49-Robert L. Borosage, Eric Lotke and Robert Gerson, "War Profiteers: Profits Over Patriotism in Iraq" *Campaign for America's Future* (September 2006)

50-Harriman, "Where Has All The Money Gone?" *op.cit.*

51-Ed Harriman, "Cronyism and Kickbacks: The Economics of Reconstruction in Iraq" *London Review of Books* (January 26, 2006)

۵۲ و ۵۳- همان.

54-Until early 2007, when the balance in the Congress changed, Waxman was acting as senior minority member of the House Committee on Oversight and Government Reform, thereafter as Chairman.

55- Phone conversation with Mary Hoare of the IMF, IAMB Spokesperson (January 5, 2007). SIGIR has reported that likewise he does not know this very important fact.

بی نوشت ها:

1-Iraq Operational Update, *Briefing by Major General William McCoy, Commander, Gulf Regional Division of the US Army Corps of Engineers* (July 10, 2006)

2-Among the extensive sources for these scandals are the reports of the US Special Inspector General for Iraq Reconstruction, the US Government Accounting Office, Iraq Revenue Watch, the International Advisory and Monitoring Board, the US Congressional Research Service, and the US General Accounting Office, as well as court cases, media reports, and hearings and reports of committees of the US Congress.

3-UN Security Council Resolution S/RES/1483 (2003) operative paragraphs 12 and 14

4-The Programme Review Board established by the CPA to manage the Development Fund for Iraq was composed of CPA officials; US military; USAID staff; representatives of the Australian and UK governments, the IMF, the UN and the World Bank; and representatives of several Iraqi ministries. Voting Iraqi members were always in the early period far outnumbered by voting US members.

5-Development Fund for Iraq, *Financial Reporting Matrix* (June 26, 2004) Although Washington had its own pot of reconstruction funds, the CPA spent DFI monies almost exclusively, since Iraqi monies were not subject to Congressionally-mandated rules for open bidding, nor covered by criminal liability under US or Iraqi law.

6-Iraq Revenue Watch, Report No. 7, *Disorder, Negligence and Mismanagement: How the CPA Handled Iraq Reconstruction Funds* (September, 2004) p. 2. The contracts at issue were those over \$5 million in value.

7-The problem of CPA financial records is discussed at length below, based on reports of the IAMB, the Special Inspector General for Iraq Reconstruction (SIGIR) and the General Accounting Office in particular.

8-Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quarterly Report to Congress* (January 30, 2005)

9-See KPMG Iraq, *Development Fund for Iraq - Statement of Cash Receipts and Payments For the period from 1 January 2005 to 30 June 2005* (September 28, 2005) note 3; KPMG Iraq, *Development Fund for Iraq - Management Report on Internal Controls for the period from 1 Jan 2005 to 30 June 2005* (September 29, 2005) p.3; Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quarterly Report to Congress* (January 2007)

10-Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quarterly Report to Congress* (January 2007) esp. p. 91

11-See, for example Transparency International, *Corruption Perceptions Index* for the years 2003-2006. During those years, Iraq declines from 113th to 160th position in the index.

12-Iraq Revenue Watch, Report No. 6, *Racing the Deadline: the Rush to Account for Iraq's Public Funds* (April, 2004) p. 1

۱۳- همان، صفحات ۲، ۳.

۱۴- همان، صفحه ۳.

15-Member representatives, apparently, had many other, separate responsibilities within their organizations. The IAMB is said to have a "virtual secretariat." (Conversation with Mary Hoare, IMF staffer and spokesperson for the IAMB (January, 2007))

16-International Advisory and Monitoring Board, *Press Conference, New York* (December 28, 2005)

۱۷- همان.

18-See reports of Iraq Revenue Watch, notably Report No. 7, *op.cit.* and Briefing No. 8, *Auditors Find Poor Practices in Management of Iraqi Oil Revenue* (June, 2004). See also Gareth Smyth and Thomas Catan, "UN Auditors Attack US Occupiers over Spending of Iraq's Oil Revenues" *Financial Times* (June 22, 2004)

19-See for example, International Advisory and Monitoring Board on the Development Fund for Iraq, *Press Release* (December 18, 2006)

20-Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quarterly Report to Congress* (January 2007) pp. 113-114

۲۱- همان.

۲۲- همان.

۲۳- همان، صفحه ۵.

24-James Glanz, "Congress Tells Auditor in Iraq to Close Office" *New York Times* termination of the SIGIR office was buried in the military (November 3, 2006). The Republican leaders. The office was finance authorization bill, where it was inserted by given a new

80-Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Fact Sheet on Major U.S. Contractors' Security Costs Related to Iraq Relief and Reconstruction Fund Contracting Activities* (January 30, 2007)

81-The reprogramming affected the Iraq Reconstruction and Redevelopment Fund. See SIGIR (January, 2007), *op.cit.*, p. 6; Charles J. Hanley, "Can Iraq Fill the Reconstruction Gap?" *Associated Press* (October 15, 2006)

82-The final tally of the shifts was \$1.32 billion in electricity and \$2.20 billion in water/sanitation [Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quarterly Report to Congress* (April 2007), pp. 18 and 36]

83- SIGIR (January, 2007), *op.cit.*, p. 6

84- Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Quick Reaction Report on the Baghdad Police Academy, Baghdad, Iraq* (September 27, 2006). See also Amit Paley, "Heralded Iraq Police Academy a 'Disaster'" *Washington Post* (September 28, 2006) and Griff Witte, "Iraq Contractor's Work is Further Criticized" *Washington Post* (September 29, 2006)

85-Special Inspector General for Iraq Reconstruction, "Baghdad Police Academy," *op. cit.* ٤٦ هـ.م.

87-Parsons was responsible for many of these projects, as detailed in SIGIR Reports.

88-Knut Royce, "Start-Up Company with Connections" *Newsday* (February 15, 2004). According to some reports, the non-delivery was due to cancellation of the contract, as Iraqi factions battled over access to these lucrative contracts.

89-Miller, *op.cit.*, pp. 236-237. Harriman, "Cronyism" *op.cit.*

90-Harriman, "Cronyism" *op.cit.* ٩١ هـ.م.

92-"Iraqi Officials 'Stole Millions'" *BBC* (October 24, 2006)

93- Miller, *op.cit.*, p. 241. Finance Minister Ali Allawi has noted that the US and the UK have done little to recover the stolen money or to catch the suspects. ("Iraqi officials" *BBC op.cit.*)

94- Special Inspector General for Iraq Reconstruction (January 2007) *op.cit.* For the Interior Ministry's flaws, see Robert Perito "Reforming the Iraqi Interior Ministry, Police and Facilities Protection" *US Institute for Peace* (February 2007). See also the chapter of this report on Prisoner Abuse and Torture for details on this ministry and its secret prisons.

95- Peter Beaumont and Martin Bright, "UK Air Funds Iraqi torture Unit" *Observer* (July 3, 2005). For information on the Special Police Commandos, see Peter Maas, "The Way of the Commandos" *New York Times* (May 1, 2005).

96- Robert Perito, "Reforming the Iraqi Interior Ministry, Police and Facilities Protection Service" *United States Institute of Peace* (February, 2007)

97- On November 13 and December 8, 2005, raids in Baghdad revealed Interior Ministry prisons with large numbers of seriously abused detainees, some whom reported that they had been subject to electric shock or had their nails pulled out. See Ellen Knickmeyer, "Abuse Cited in 2nd Jail Operated by Iraqi Ministry" *Washington Post* (December 12, 2005)

98- Private discussions by the authors with Council delegates reveal that this pressure has been intense and unremitting and includes arm-twisting with heads of government and foreign ministers.

99- Special Inspector General for Iraq Reconstruction (January 2007) *op.cit.*, Appendix J, pp. 1-4

100- SIGIR communication to the authors (May 1, 2007)

101- Debarment or suspension from future contracts has been the only penalty so far imposed by the US government and this only to smaller companies and (mostly) individuals. SIGIR reports that as of the end of the first quarter of 2007, the US Army Criminal Investigation Division had suspended 19 individuals or companies and 9 have been debarred. For a list of those affected, see Special Inspector General for Iraq Reconstruction (April, 2007), Appendix K.

102- See Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Joint Survey of the U.S. Embassy-Iraq's Anti-Corruption Program* (July 28, 2006)

103- Coalition Provisional Authority, Order 17: *Status of the CPA, MNFI, Certain Missions and Personnel in Iraq* with Annex Revised (June 27, 2004)

104- White House, George W. Bush, Executive Order: Protecting the Development Fund for Iraq and Certain Other Property in Which Iraq has an Interest (May 22, 2003)

105- See Transparency International, *Corruption Perceptions Index* (2006). Iraq was tied with Myanmar and Guinea for 160th position, just above last-place Haiti among 163 countries studied.

56- A SIGIR audit report of March, 2006 looked into the management of cash funds from the DFI under the control of the US military. At the time of the audit, there were \$7.2 million in the local command in Falluja, mostly in \$100 bills. Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Development Fund for Iraq Cash Accountability Review: Joint Area Support Group - Central/Falluja* (April 28, 2006).

57- In a cost-plus contract, there is no price fixed in advance. The project is agreed and payments are eventually based on costs submitted by the contractor, plus a profit markup that is commonly 15%. This is a method that is common in Pentagon contracting, but obviously open to much abuse and cost-padding. See the discussion in T. Christian Miller, *Blood Money* (New York, 2006). ٨٨ هـ.م، صفحات ٩١-٩٤

59- Seth Borenstein, "Sweetheart Deal of Iraq Contract" *Knight Ridder* (March 27, 2004)

60- Stuart W. Bowen, Jr., Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Statement before the U.S. House Committee on Governmental Reform, Oversight Hearing on: "Reconstruction Contracting in Iraq"* (September 28, 2006) p. 3. See also Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Audit Report on Management of the Primary Healthcare Centers Construction Projects* (April 29, 2006). SIGIR reported in April 2007 that only 8PHCs were open.

61- Statement by Stuart W. Bowen, Jr. (September 28, 2006), *op.cit.* pp. 3-4. A further problem arose in this case, 12 because \$43 million dollars in medical equipment, furniture and medical supplies were also purchased under parallel contracts to be used in these facilities. These items could not be used in the short term, had to be stored, and were subject to theft and deterioration.

62- T. Christian Miller, *Blood Money* (New York, 2006) pp. 46-51

63- Statement by Stuart W. Bowen, Jr. (September 28, 2006), *op.cit.* p. 5 and the related special report dated July 31 2006. ٩٤ هـ.م.

65- James Glanz, "Series of Woes Mar Iraq Project Hailed as Model" *New York Times* (July 28, 2006)

66- Miller, *op.cit.* pp. 100-103.

67- Special Inspector General for Iraq Reconstruction, *Al Fatah Pipe River Crossing, Al Fatah, Iraq* (March 7, 2006). See also James Glanz, "Rebuilding of Iraqi Pipeline as Disaster Waiting to Happen," *New York Times* (April 25, 2006)

68- See James Glanz, "U.S. Agency Finds New Waste and Fraud in Iraqi Rebuilding Projects" *New York Times* (February 1, 2007) and Ian Austin, "Iraq Reconstruction Is Doomed Ex-Chief of Global Fund Says" *New York Times* (May 3, 2007)

69- As quoted in Thomas B. Edsall and Juliet Eilperin, "Lobbyists Set Sights On Money-Making Opportunities in Iraq" *Washington Post* (October 2, 2003)

70- Charles R. Babcock, "Contractor Fraud Trial to Begin Tomorrow" *Washington Post* (February 13, 2006)

71- Laura Parker, "Jury Fines Defense Contractor in Iraq \$10M" *USA Today* (March 10, 2006). In a very significant move, the judge overturned the jury's decision, ruling that Custer Battles could not be legally prosecuted because it was paid with Iraqi funds and thus not working for the US government, even though the contracts had been signed by the US-controlled CPA. The judge's ruling was upheld on appeal, so Custer Battles and its principals have suffered no punishment.

72- Nick Fielding and Ian Cobain, "British Firms Face Fraud Allegations over 'Phantom' Armoured Vehicles" *Guardian* (March 20, 2007). Zeroline was headed by retired UK army and police officials. The case only came to light in 2007. ٧٣ هـ.م.

74- US Department of Justice, Press Release, *Former DoD Contractor Sentenced in Case Involving Bribery, Fraud and Money-Laundering Scheme in al-Hillah, Iraq* (January 29, 2006)

75- Bloom was sentenced on February 16, 2007. See "Contractor gets 46 Months for Iraq Bribery" *Associated Press* (February 17, 2007)

76- Department of Justice, Press Release, *Army Reserve Officer Pleads Guilty to Money Laundering Conspiracy Involving Stolen Currency and Fraud in Iraq* (August 25, 2006). See also Griff Witte, "Reservist Pleads Guilty in Iraq Bribery Scheme" *Washington Post* (August 26, 2006).

77- "US Army Officers Accused of Reconstruction Scam in Iraq" *Evening News* (February 8, 2007); Miller, *Blood Money*, *op.cit.*, p. 200.

78- Miller, *Blood Money*, *op.cit.*, p. 200.

79- Peter Grier, "Funds for Iraq Run Low" *Christian Science Monitor* (June 15, 2006)